

CANIM ALİYE, RUHUM FİLİZ

Sabahattin Ali 25 Şubat 1907'de Gümölcine'de doğdu, 2 Nisan 1948'de Kırklareli'nde öldü. İstanbul İlköğretmen Okulu'nu bitiren Sabahattin Ali, Yozgat'ta bir yıl öğretmenlikten sonra, 1928 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nca Almanya'ya gönderildi. 1930'da döndükten sonra Aydın, Konya ve Ankara ortaokullarında Almanca öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğü'nde memurluk ve Devlet Konservatuvarı'nda dramaturgluk yaptı. 1945'te Bakanlık emrine alındı, İstanbul'da *Markopaşa* adlı mizah gazetesini çıkardı. 1948'de bir yazısı yüzünden tutuklandı, üç ay kadar hapis yattı. Sürekli izlendiği için yurtdışına kaçmak istedi, ancak Kırklareli dolaylarında bir kaçakçı tarafından öldürüldüğü iddia edildi. İlk yazıları Balıkesir'de *Irmak* dergisinde çıkan (1925/26) Sabahattin Ali, 1930'lu yıllarda öyküye gerçekçi ve yeni bir soluk getirdi. Öykü kitapları: *Değirmen* (1935), *Kağın* (1936), *Ses* (1937), *Yeni Dünya* (1943), *Sırça Köşk* (1947). Halk şiirinden esinlenerek yazdığı şiirlerini *Dağlar ve Rüzgâr*'da topladı (1934). *Kuyucaklı Yusuf* (1937), *İçimizdeki Şeytan* (1940), *Kürk Mantolu Madonna* (1943) adlı romanlarında, okurların gerçekliği daha derinden algılamasını sağladı. Sağlığında yayımlanmış dokuz kitabına, *Varlık* dergisinde tefrika edilen *Esirler* (1936) oyunu da eklenince on kitabı, yedi ciltlik bir külliyat halinde Varlık Yayınları arasında tekrar basıldı (1965/66). *Bütüin Eserleri* önce Bilgi Yayınevi'nde, sonra Cem Yayınevi'nde yeniden basıldı. Öyküleri 1997'de YKY'de *Bütüin Öyküleri* adı altında bir araya getirildi. *Kürk Mantolu Madonna* (1998), *Markopaşa Yazıları ve Ötekiler* (1998), *İçimizdeki Şeytan* (1998), *Kuyucaklı Yusuf*'un (1999) yeniden basımları yapılırken *Bütüin Şiirleri* 1999'da yayımlandı. Öyküleri 2003'te ilk baskıları esas alınarak *Değirmen, Yeni Dünya, Sırça Köşk, Kağın-Ses-Esirler* adıyla ayrı kitaplar olarak yayımlandı. *Bütüin Romanları*'nın eleştirel basımı ise Ocak 2004'te Delta dizisinden çıktı. Ayrıca Sabahattin Ali'nin yazdığı ve ona yazılan mektupların toplandığı kitap *Hep Genç Kalacağım* 2008'de külliyata eklenmiştir. 1999'da *Kuyucaklı Yusuf* (*Yousouf le taciturne*), 2007'de *Kürk Mantolu Madonna* (*La Madone au manteau de Fourrure*), 2008'de *İçimizdeki Şeytan* (*Le Diable qui est en nous*) Éditions du Rocher tarafından yayımlanmıştır. Sindlinger-Burchartz 1991'de *Kağın'yı* (*Ochsenkarren*); Unionsverlag 2007'de *İçimizdeki Şeytan'ı* (*Der Dämon in uns*); Dörlemann da 2008'de *Kürk Mantolu Madonna'yı* (*Die Madonna im Pelzmantel*) yayımlamıştır.

*Sabahattin Ali'nin
YKY'deki kitapları:*

- Bütün Öyküleri I (1997)
Bütün Öyküleri II (1997)
İçimizdeki Şeytan (1998)
Kürk Mantolu Madonna (1998)
Markopaşa Yazıları ve Ötekiler (1998)
Kuyucaklı Yusuf (1999)
Bütün Şiirleri (1999)
Çakıcı'nın İlk Kurşunu (2002)
Yeni Dünya (2003)
Sırça Köşk (2003)
Kağrı/Ses/Esirler (2003)
Değirmen (2003)
Mahkemelerde (2004)
Bütün Romanları (Delta, 2004)
Öyküler, Şiirler ve Oyun (Delta, 2005)
Hep Genç Kalacağım (2008)
Canım Aliye, Ruhum Filiz (2013)
Bütün Eserleri (2013)
Sabahattin Ali / Anılar-İncelemeler-Eleştiriler (2014)

Doğan Kardeş:

Kamyon - Seçme Öyküler (2008)

SABAHATTİN ALİ

**Canım Aliye,
Ruhum Filiz**

Hazırlayan
Sevengül Sönmez

Mektup

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4007
Edebiyat - 1135

Canım Aliye, Ruhum Filiz / Sabahattin Ali

Hazırlayan: Sevengül Sönmez
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

1. baskı: İstanbul, Kasım 2013
7. baskı: İstanbul, Ocak 2016
ISBN 978-975-08-2667-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 12334

Bu yapıtın yayım hakkı Sabahattin Ali'nin temsilcisi
Telif Hakları Onk Ajans Ltd. Şti.'den devralınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Önsöz

Canım Aliye, Ruhum Filiz'de yer alan mektupların bazılarını Filiz Ali ve Atilla Özkırmılı'nın hazırladıkları *Sabahattin Ali*¹ kitabından alarak *Hep Genç Kalacağım*²'da² orijinallerine yer vermeden yayımlamıştım.

Geçtiğimiz aylarda, Sabahattin Ali'den geriye kalanları bir kez daha gözden geçirirken üzerinde "bana mektuplar" yazan bir zarf gördüm. Elyazısı Aliye Ali'ye aitti; mektuplar tanıdık, ancak göz atınca fark ettim ki bir kısmı bazı bölümleri kısaltılarak yayımlanmıştı. Böylece tüm mektupları dikkatle okumaya karar verdim. Aliye Ali, mektupları Osmanlıcadan çevirerek yayına hazırlarken Sabahattin Ali'nin nişanlı oldukları 1935 yılına ait mektuplarının dokuz tanesini ve 1944-1948 yıllarında Filiz Ali'ye yazdığı mektupların bir kısmını kitaba almamayı tercih etmiş.

Mektupları eksiklerini gidererek yayımlamaya karar verdim.

Canım Aliye, Ruhum Filiz'de yayımlanan bu mektup ve kartlar Sabahattin Ali'yi nişanlı, eş ve baba olarak tanımamızı sağladığı gibi, onun aşkı, evliliği ve aile hayatını nasıl yaşadığını da gösteriyor: coşkulu bir âşık, sorumlu bir eş, sevecen bir baba...

Mektupları gönderen kişilerin soyadları da –biliniyorsa– adların geçtiği ilk yere köşeli parantez içinde eklenmiş, kişiler

1 Filiz Ali Laslo-Atilla Özkırmılı, *Sabahattin Ali*, de Yayınları, İstanbul 1986

2 Sabahattin Ali, *Hep Genç Kalacağım* (Haz. Sevgül Sönmez), YKY, İstanbul Mart 2013

hakkında kısa açıklamalar adlarının geçtiği ilk yerde dipnotla yapılmıştır. Kitabın sonundaki Açıklamalı Dizin de bu nedenle adlara göre yapılmıştır.

Kitabın sonunda yer alan Açıklamalı Dizin'de özel adlar, yer ve eser adlarına yer verilmiştir. Kişilerin Sabahattin Ali ile yakınlıkları ve eserlerin sahipleri de parantez içinde açıklanmıştır.

Canım Aliye, Ruhum Filiz 'Sabahattin Ali'nin kızı Filiz Ali'nin benimle paylaştığı belge ve bilgiyle oluşturulmuş bir kitaptır. Kendisine teşekkürlerim sonsuzdur.

Sevengül Sönmez

CANIM ALİYE, RUHUM FİLİZ

۱۰ سبتمبر ۱۹۴۵

سید علی شایب علیہ

ایضاً مدد سے قیام فرمائے۔ اول ستمبر کو آئیے۔ اور وہ سب سے پہلے
مقامی قریبی اور دوریوں سے حاصل ہونے والی رقم کا ایک حصہ جمع کروائیں۔
پھر اول سبتمبر کو دماغی اور جسمانی طور پر تیار ہو کر آئیے۔ اور وہ سب سے پہلے
مقامی قریبی اور دوریوں سے حاصل ہونے والی رقم کا ایک حصہ جمع کروائیں۔

تاریخ ۱۰ سبتمبر ۱۹۴۵ء۔
مقامی قریبی اور دوریوں سے حاصل ہونے والی رقم کا ایک حصہ جمع کروائیں۔

تاریخ ۱۰ سبتمبر ۱۹۴۵ء۔
مقامی قریبی اور دوریوں سے حاصل ہونے والی رقم کا ایک حصہ جمع کروائیں۔

تاریخ ۱۰ سبتمبر ۱۹۴۵ء۔
مقامی قریبی اور دوریوں سے حاصل ہونے والی رقم کا ایک حصہ جمع کروائیں۔

آدرہ سم

صباح الہدیٰ علی

مسافر و قافلہ شریات مدبرانہ کمیٹی

انقرہ

15 Şubat 1935

Sevgili Nişanlım Aliye,

Bayramdan birkaç gün evvel bir kitabımı göndermiştim. Oradaki hikâyeleri okuyup nasıl bulduğunu bana yazarsan çok sevinirim. Bundan evvel çıkan *Dağlar ve Rüzgâr* diye bir de şiir kitabım vardı, fakat ben de hiç mevcudu olmadığı için göndere-medim. Tedarik eder etmez yollarım.

Göndermiş olduğun resim fevkalade idi. Yengeme¹ gelen renkli resmi de gördüm. Bana bir tane de renkli resim yollarsan şimdiden teşekkür ederim.

Nikâh muamelesini ben burada yaptırmak fikrindeyim. Sizin Kadıköy'e gidip gelmenizin güç olacağını düşündüm. Bir buçuk ay kadar sonra İstanbul'a geldiğim zaman her şey itmam edilmiş olur.

Annene, babana, kardeşine ve sana hürmetlerimi yollar, uzun mektubunu beklerim.

Sabahattin Ali

Adresim:
Sabahattin Ali
Maarif Vekâleti Neşriyat Mümeyyizliği
Ankara

1 Salih Başotaç'ın eşi Hayrûnnisa Başotaç.

هر سه در سه روزه عالییه .

انسان در سه روزه عالییه . شکر ، آنگاه در نیت سالانیت
 تکالیف ، با انسان در سه روزه عالییه ، و بیرونش ، و کاپوشنه
 = با انسان در ... چه - شکر ، انسانی اولیای اجرام
 شکر ، سوره اولیای در سه روزه عالییه ، هر که می تواند
 آنگاه ، در سه روزه عالییه ، تکالیف ، انسانی در سه روزه
 شکر ، اساس اولیای در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 آنگاه ، با انسان در سه روزه عالییه ، با انسان در سه روزه
 تکالیف ، اولیای در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 با انسان در سه روزه عالییه ، اولیای در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 آنگاه ، با انسان در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 با انسان در سه روزه عالییه ، اولیای در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 هر که می تواند ، در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 با انسان در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 آنگاه ، با انسان در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه
 با انسان در سه روزه عالییه ، اولیای در سه روزه عالییه ، انسانی در سه روزه

28 Şubat 1935

Herkeslerden Sevgili Aliye,

İnsanların hepsi bir değildir. Senin anlattığın Selma'nın nikâhlısı gibi insanlar da bulunur, "Viyolonsel"¹ hikâyesindeki gibi insanlar da... Ben kendim iyi insan olmayı isterim, fakat kötü olanlara da hayretle bakmam. Hatta kızmam bile, ancak kötülükleri bana taalluk ederse kendimi müdafaa ederim. Şunu esas olarak kabul etmeliyiz ki insanların hemen ekserisi yalnız kendilerini düşünürler. Dünyadaki bütün felaketlerin, uygunsuzlukların, bayağılıkların sebebi işte bu her şeyden evvel kendini düşünmek illetidir. İlk bakışta insana bir kurnazlık ve akıllılık gibi görünen bu hal hakikatte aptallıktır. Çünkü dünyada bir insanın başka bir insanın yardım ve alakasına muhtaç olmadan yaşaması mümkün olamayacağına, hatta en kötü hayvanlarda bile birbirlerine yardım hissi mevcut bulunduğuna göre, sadece kendini düşünmek ve başkalarının da böyle yapmasını istemek kendi kendisinin kuyusunu kazmaktır. İnsan başkalarına yardım ettiği, başkalarını sevdiği kadar yükselir. Dünyada hayatın bir tek manası varsa o da sevmektir. Hatta mukabele edilmesini bile beklemeden sadece sevmek. Başka bir insanı bahtiyar edebilmek, kendini bahtiyar edebilmekten daha güç fakat daha insancadır. Bugün böyle düşünenlere saf, hatta enayi derler. Fakat ne derlerse desinler, biz kalbimizin ve kafamızın doğru bulduğu şeyleri etrafın ne dediğine bakmadan yapmalıyız. Hayatta en büyük vazife ve saadet olarak şunu almak lazımdır: bize yakın ve uzak bütün insanlara yardım etmek, bütün insanların iyiliğine

1 *Meşale* dergisinin 1 Ekim 1928 tarihli 7. sayısında yayımlandıktan sonra *Değirmen*'de yer almıştır.

- در کتب قدیمه که در دسترس است. دنیا را در صیقلیت بر آن معانی
 دارد - اورد - و کند. حتی مقابله ای با سنی بیاید بگوید در
 ساره - در وقت. با شرف با شانی خنیا - ایده - بجهت آنگونه
 خنیا - ایده - بیاید که راه - بر می خیزد و راه اشانیه در - بر می خیزد
 برید - در سوره که صاف - حتی آنجا در بر می خیزد. فقط نه در بر
 رسید - نه قلبی و خفا خفته در خود بر لوفت سنی
 اخلاقی نه رسیدن با قمار با میای نی. حیات - آتش بر بود
 وظیفه و سعادت او را در خود آینه شده - : نه یا ضی
 در آینه بر شوره اشانیه - در دیم آینه - چون اشانیه
 ایینه عالی - نه آینه قلبی عالی مکتب
 بر فضیله نه قاد - برابر اول مغزی به - در شفا
 بر تری با - بر - مکتب است نه - نوشته
 نه قاد - خیز و اشانیه قلبیه جاری یعنی مکتب نوشته
 بر قلب برید - برید - برابر جاری یعنی ایینه
 دنیا آتش خنیا - اشانیه - مکتب - مکتب آینه در دست
 مکتب کج - مکتب - مکتب آینه در دست

در دید :
 Sauchatti de

çalışmak... Aliye, benim altın kalpli Aliye'ciğim, bu hususlarda ne kadar beraber olduğumuzu bilerek sana bunları yazıyorum. Mektupların senin göğsünde ne kadar temiz ve insan bir kalbin çarptığını bana gösteriyor, bu kalp bundan böyle benimki ile beraber çarpacağı için dünyanın en bahtiyar insanıyım.

Mektubunu bekler, güzel gözlerinden hasretle öperim.

Sabahattin Ali

Ankara, 20. III. 1935

Çok Sevgili Aliye,

Uzunca mektubunu aldım. Hikâyelerimin seni bu kadar bana yakınlaştırabildiğini görünce onları daha çok sever oldum. Bu sefer bir de şiir kitabı gönderiyorum. İçindeki yazılar kısmen felaket zamanlarımın mahsulüdür, kısmen de onu takip eden heyecanlı devreleri yâd ettirir. Bundan sonra, senin tatlı arkadaşlığının bana daha az meyas, daha neşeli yazılar yazdıracağını sanıyorum.

İlk samimi mektubu yazan sen olduğun için hem utaniyor, hem seni kıskanıyorum. Bu ben olmak isterdim. Sen daha açık ve güzel hareket ettin. Satırların arasında kendini gösteren samimi heyecan beni çok mütehassis etti ve mektubunu belki on defa tekrar tekrar okudum. Hakikaten anlaşmak gayet mühim meseledir ve sen, ihtimal, içinde gizli bir anlaşmamak korkusuyla üzülyorken, bu hikâyeler sana benim içimi gösterip anlaşabileceğimizi, yakın olduğumuzu ispat edince derhal kaleme sarıldın, bütün teklif ve merasimi, bütün suni nezaketleri bir tarafa bırakıp bana içini döktün. Bunun için sana ne kadar çok teşekkür etsem, ne kadar minnettar olsam azdır. Senden hikâyelerim hakkında teker teker fikirlerini yazmanı isterim. Şiirleri nasıl bulduğunu da yaz. Sonra bana kendinden, her günkü hayatından, hislerinden bahseden uzun mektuplar yaz. Hemen yaz.

Gözlerinden binlerce defa hasretle öperim sevgili Aliye'ciğim.

Sabahattin Ali

25 Mart 1935

Benim Sevgili Aliye'm,

Mektubunu aldım. "Ben fena kız değilim, senin meyas olmayıp saadetin için hayatımı şimdi fedaya hazırım!" diyorsun. Aliye, bana böyle şeyler yazma... Sonra ben sana deli gibi âşık olurum. Senin ne iyi kız olduğunu biliyorum. Muhakkak ki hayatımda yaptığım ve yapabileceğim en iyi iş seninle hayatımı birleştirmek oldu. Bundan sonra ne diye kederli ve üzüntülü şeyler yazalım... İkimiz de yalnız neşeden ibaret mektuplar yazmalıyız. Mektubundaki "Beni istediğim kadar sevmezsen ölürüm" cümlesini belki elli defa okudum. Ah Aliye, seni isteyebileceğinden çok seveceğim. Benim nasıl sevebileceğimi göreceksin... İçim şimdiden İstanbul'a gelmek, seni görmek iştiyakıyla dolu... Şiir kitabının sonlarındaki yazıları kıskanma. Hiçbir zaman dolmamış olan boş gönlümün sesleridir onlar. Sen benim bütün kafamı ve ruhumu doldurduğun zaman bak neler yazacağım. Sana bu mektupla beraber bir şiir gönderiyorum. Bu şiir bütün mazim ile alakamı kestiğime alâmettir. Yeni bir hayata, aydınlık, sevgi ve fedakârlık dolu bir hayata atılmak üzere olduğumu biliyorum. Asıl senin için fedakârlık yapmak bana en büyük saadeti verecektir. Yalnız senin için yaşamak, hayatımdan senden başka her şeyi silip atmak istiyorum. Fikirlerimi, gayeleri seninle paylaşmak, doğru bulduğumuz şeylere beraber inanmak istiyorum.

Etrafın seni sıktığı zaman kitap oku... Ben şimdiye kadar her şeyden çok kitaplarımı severdim. Bundan sonra her şeyden çok seni seveceğim ve kitapları beraber seveceğiz. İnsan muhitin bayağı, manasız, soğuk tesirlerinden kurtulmak istediği zaman yalnız okumak fayda verir. Bana en felaketli günlerimde

سبب شکر بی شکر ما خدایم اید علامت که در این عالم است
 نیز به عبادت او می رسد و هر که در دنیا کار کند و در کور حیات
 آسوده نماند و در روز قیامت بی یوم. اصل نشانی است
 در کارنامه با همه آنکه در این عالم است و در هر کجاست
 یا نیز نشانی است با همه آنکه در این عالم است و در هر کجاست
 نشانی است با همه آنکه در این عالم است و در هر کجاست
 نشانی است با همه آنکه در این عالم است و در هر کجاست

است به یوم
 اگر فکرت من صحتی در خانه کتاب او قور... به شدی؟
 قادیان در سینه صیحه تا برسی... دم... سینه...
 صریحه صریحه من خود قلم و کتابی با... در کور
 انسان صریحه با این... مناسبت... صورتی تا اثر شده
 نکو... قور... کتابم... قادیان... اولدی
 بقا اولت قادیان... روز... کتاب... کتاب...
 تنگ... به... هر... جان... با... یوم...
 نما صریحه اضطرار... هر... آنگاه... کلمه...
 به... با... قادیان... هر... یوم...
 سینه... چینی... در... با... هر... یوم...
 با... هر... هر... هر... هر...

درگاه... هر... هر... هر... هر...
 هر... هر... هر... هر... هر...
 هر... هر... هر... هر... هر...